

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	2	2	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester

(2122)

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper-VI Cartography-III (Only for USOL Candidates)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 20

Note :— Attempt **FIVE** questions, selecting **ONE** question from each Unit. Question No. 1 is compulsory. Use of colours is allowed. All questions carry equal marks.

1. Attempt any **four** in maximum **25** words each :

- (1) What is nominal class ?
- (2) Define line symbol. Give example.
- (3) Give example of three isobar.
- (4) What is muggy ?
- (5) Which method will you use to show literacy rate in map and why ?
- (6) What is Ergograph ?

UNIT—I

2. What is geographical data ? Give an account of the spatial data of agricultural and industrial data.
3. What is importance of symbolization and scaling of geographical data ?

UNIT—II

4. Draw a combined line and bar graph for given data of temperature and rainfall of Delhi :

Months	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Temp in C	13.8	16.6	21.6	27.8	33.2	33.6	30.9	29.8	29.2	29.2	25.7	14.2
Rainfall	2.5	2.1	1.2	0.9	1.3	7.7	17.9	18.4	12.3	1.2	0.3	1.1

5. What is dot map ? Write a detailed note on construction, merits and demerits of dot map.

UNIT—III

6. Discuss Ergograph, its uses and limitations in detail.
7. Draw a pie diagram with given data on Land Utilization of India :

Land Utilization	Forests	Not available for agri	Other cultivated land	Current fallow land	Fallow land	Net area sown
Area in Lakh hect	687	415	356	133	99	1428

UNIT—IV

8. Define Choropleth maps. Elaborate their method of construction, merits and demerits.
9. Examine the merits and demerits of qualitative and quantitative area symbols.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— पांच प्रश्न करें। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें। प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। रंगों के प्रयोग की अनुमति है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

1. किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर अधिकतम 25 शब्दों में दीजिए :

- (1) नाममात्र वर्ग क्या है ?
- (2) रेखा प्रतीक को परिभाषित करें। उदाहरण दो।
- (3) तीन समद्विबाहु का उदाहरण दीजिए।
- (4) मगगी क्या है ?
- (5) मानचित्र में साक्षरता दर को दर्शाने के लिए आप किस विधि का प्रयोग करेंगे और क्यों ?
- (6) एर्गोग्राफ क्या है ?

यूनिट-I

2. भौगोलिक डेटा क्या है ? कृषिगत और औद्योगिक आंकड़ों के स्थानिक आंकड़ों का विवरण दीजिए।
3. भौगोलिक डेटा के प्रतीकीकरण और स्केलिंग का क्या महत्व है ?

यूनिट-II

4. दिल्ली की वर्षा और तापमान के दिए गए आँकड़ों के लिए एक संयुक्त रेखा और बार आलेख खींचिए :

Months	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Temp in C	13.8	16.6	21.6	27.8	33.2	33.6	30.9	29.8	29.2	29.2	25.7	14.2
Rainfall	2.5	2.1	1.2	0.9	1.3	7.7	17.9	18.4	12.3	1.2	0.3	1.1

5. डॉट मैप क्या है ? डॉट मैप के निर्माण, गुणों और अवगुणों पर विस्तृत नोट लिखिए।

यूनिट-III

6. एर्गोग्राफ, इसके उपयोगों और सीमाओं की विस्तार से चर्चा करें।
7. भारत के भूमि उपयोग पर दिए गए आंकड़ों के साथ एक पाई आरेख बनाएं :

Land Utilization	Forests	Not available for agri	Other cultivated land	Current fallow land	Fallow land	Net area sown
Area in Lakh hect	687	415	356	133	99	1428

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਕੋਰੋਪਲੇਥ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜ਼ਿਏ। ਤਨਕੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀ ਵਿਧਿ, ਗੁਣਾਂ ਔਰ ਅਵਗੁਣਾਂ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ਵਰਣਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।
9. ਗੁਣਾਤਮਕ ਔਰ ਮਾਤ੍ਰਾਤਮਕ ਕੇਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਕੇ ਗੁਣਾਂ ਔਰ ਅਵਗੁਣਾਂ ਕਾ ਪਰੀਕਸ਼ਣ ਕੀਜ਼ਿਏ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ।
 - (1) ਨਾਮਾਤਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਕੀ ਹੈ ?
 - (2) ਰੇਖਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
 - (3) ਤਿੰਨ ਆਈਸੋਬਾਰ (Isobar) ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
 - (4) ਮੱਗੀ (Muggy) ਕੀ ਹੈ ?
 - (5) ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤੋਗੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ?
 - (6) ਅਰਗੋਗ੍ਰਾਫ ਕੀ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਭੂਗੋਲਿਕ ਡੇਟਾ ਕੀ ਹੈ ? ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਰਨ ਦਿਓ।
3. ਭੂਗੋਲਿਕ ਡੇਟਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸਕੇਲਿੰਗ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਵਰਖਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਬਾਰ ਆਲੇਖ ਖਿੱਚੋ :

Months	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Temp in C	13.8	16.6	21.6	27.8	33.2	33.6	30.9	29.8	29.2	29.2	25.7	14.2
Rainfall	2.5	2.1	1.2	0.9	1.3	7.7	17.9	18.4	12.3	1.2	0.3	1.1

5. ਡਾਟ ਮੈਪ ਕੀ ਹੈ ? ਬਿੰਦੀ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਐਰਗੋਗ੍ਰਾਫ, ਇਸਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਡੇਟਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਈ ਡਾਇਗ੍ਰਾਮ ਬਣਾਓ :

Land Utilization	Forests	Not available for agri	Other cultivated land	Current fallow land	Fallow land	Net area sown
Area in Lakh hect	687	415	356	133	99	1428

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਚੌਰੋਪਲੇਥ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਢੰਗ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।
9. ਗੁਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।